

कार्यान्वयनमा जोड देअ

सरकारले अन्न उत्पादन क्षेत्रका आधारमा 'सुपर जोन' कार्यक्रम लागू गरेको छ। परम्परागत कृषि प्रणालीलाई विस्थापन गरी थोरै श्रमशक्ति र प्रविधिको प्रयोग गर्दै उत्पादन बढाएर कृषकसँगै देशको अर्थतन्त्र सुधार गर्ने अपेक्षासहित लागू गरिएको विशेष जोन कार्यक्रम केवल 'देखाउने दाँत' भएको छ। कृषि प्रणालीमा आधुनिकताको प्रयोग गरी उत्पादन बढाउने र बढाउने परनिर्भरता घटाउने सरकारी योजना सरकारकै अकर्मण्यताले निर्वर्थक हुँदै गएको छ। सरकारको योजना अनुसार आधुनिक प्रविधि थोरबहुत उपयोग त गरियो तर रासायनिक मलखाद र सिज्याईको अभावमा अपेक्षित लाभ पाउनाबाट किसान बचिन्न भए। जसोतसो उत्पादन गरेको खाद्यवस्तुको उत्पादन लागतको आधारमा मूल्य निर्धारण र बजारको व्यवस्थापन नगरिँदा किसानले जहिल्यै आर्थिक मार खानु परेको छ। खेतीका लागि अत्यावश्यक सिज्याई सुविधा हो जसको विस्तार सरकारको प्राथमिकतामा परेकै छैन। भूमिगत पानीको प्रयोग गर्न सरकारले अनुदान दिए पनि विद्युत अनियमितताका कारण भएका बोरिडिको पनि समुचित र आवश्यक प्रयोग हुन सकेको छैन।

यसैबीच भाषापाको कचनकवल गाउँपालिका र भद्रपुर नगरपालिकाका केही बडाहरूमा सञ्चालन भइरहेको धान सुपरजोन प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाको अंश हो। तर, त्यही क्षेत्रमा यस वर्ष आकाशे वर्षा कम भएकै कारण अपेक्षित धान रोपिएको छैन। कृषि ज्ञान केन्द्र भाषापामा प्रमुख सागर बिष्ट्टे आकाशे पानी, सिज्याई, मल बीज तथा प्रविधिको अभावका कारण खेतीयोग्य जमिनको बहतर प्रतिशत मात्रे रोपाइ भएको बताएका छन्। उनका अनुसार गत वर्ष यही अवधिमा बयासी प्रतिशत रोपाइ सम्पन्न भएको थियो। विश्वव्यापी तापक्रम वृद्धिको असर आज विश्वभर त्रै देखिन थालेको छ। त्यहीकारण यो वर्ष मनसुनी वर्षा अत्यन्त न्यून भएको छ। रोपाइ सकिएको खेत पनि सुख्खा भएर रोपा नै मर्म थालेको छ। पानी नभएकै कारण धानको बीज छिपिएर रोपै नहुने अवस्थामा पुगेको छ।

साउनको दोस्रो सातासम्माधान रोपिस्कुपर्नेमा पानी नपरेकै कारण रोपिएको छैन भने रोपिएको पनि जमिन फैटेर मर्म थालेकोले किसान चिन्तित छन्। सरकार प्रत्येक वर्ष खण्ड तथा अनावृष्टिका कारण किसानले धान रोपै नपाएको अवस्थाबाट थोरै पनि जिम्मेवार देखिएको छैन। भाषापाका खेतीयोग्य जमिन मध्ये नब्बे प्रतिशत आकाशे पानीकै भरमा रोपिन्दू। परियोजनाका कार्यान्वयन इकाई भाषापाका प्रमुख रखीन्द्र सुवेदीले समेत मोटर वा बोरिडबाट खेती गर्ने किसान लोडसेडिङ्को मारमा परेको स्वीकारेका छन्। समयमा मल, बीज, प्रविधि, उपकरण र सिज्याईको व्यवस्था गर्न नसक्ने सरकारको कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भरताको नारा हावादारी गफ बाहेको हुन सक्छ? त्यसैले देशमै रोजगारीको अवसर सृजना गर्दै कृषि वस्तुमा परनिर्भरता कर्म गर्ने नै हो भने आवश्यक सेवासुविधाको पहुँच विस्तार गर्न लाग्नु पर्छ। त्यसो हुन सकेन भने लोकप्रियताका विशेष योजनाहरूप्रति जनताको विश्वास रहने छैन।

जनरन्जिय
सन्तोष अग्रवाल
agrwal_sk817@yahoo.com

अर्थतन्त्र डामाडोल

गरी संघीयता लाइएको हुँदा प्रदेशको अधिकांश बजेट अनुत्पादक काम जस्तै तलब, भत्ता, सवारीसाधन खिरिद गर्न तथा यातायात खर्च आदि मै सकिने हुँदा प्रदेशको कौन औचित्य नै देखिँदैन।

श्रीलंकामा परिवारबाट र भ्रष्टाचार कै कारण राष्ट्रपति र प्रधानमन्त्रीले देश खोडेर भानु परेको रितिआएको हो भने नेपालमा समेत परिवारबाट तरा भागबण्डाको राजनीति व्याप्त रहेको हुँदा नेपालमा पनि यो स्थिति नअउल्ला

भन सकिन्दैन। नेपाली युवाहरु खाडी युतुकमा ५० डिक्रीको तातो धामा सत्र परिनाम बागाई पठाएको भैम्यास्स कै भ्रमा देशको अर्थतन्त्र धानीरहेको वर्तमान अवस्थामा व्यवसायीले आवश्यक सामान आयत गर्न एलसी खोल्न नपाएको बेला हातियार किन्न करोडी रुपम छुट्ट्याउनु कै श्रीलंकाको अस्थिर आउंदा बल प्रयोग गरेर बाँच सकिन्दै भने पो हो कि!

जुन जोगी आए पानी कानै देखिको भने उत्तालाई चरितार्थ गर्दै वर्तमान देत्ता सरकार पनि भागबण्डाकै राजनीतिमा अलमिर्दै पटक-पटक मन्त्रीमण्डल फेरबदल गरिरहेका जनताले आशा गरे जस्तै काम दुन सकेको छैन। जोटोडे गरी बनाइएको देत्ता सरकारले धमाधम अलोकप्रिय निर्णय, मन्त्रीपरिषद् पटक-पटक फेरबदल, न्यायपालिकामा बढादो बेशित, बजेटमा कैसी समित व्यक्तिलाई फाइदा पुऱ्याउन भएको चलखेला साथै नातावाद, कृपावाद मौलाएकोले जनतामा निराश बढेर गएको हो।

उता एक वर्षमा करिब दुई खर्च बेरुजु थिएनु र त्यसमा पनि ५० प्रतिशत त दुझो लान नसक्ने रकम तथाकिमा देखिँदा जुन नातावाद आए पनि भ्रष्टाचार, नातावाद, कृपावाद अत्यन्त भयावह रुपमा बढेको देखिँन। हालसम्म आठ खर्च २९, अर्ब बेरुजु देखिँनु र यसलाई फल्खाई गर्नु कैसे कदम नचाल्नुको कारण भागबण्डामा नै बेरुजु बढेको अनुमान लगाउन कर्तिन छैन। छुट्याइएको बजेट समर्पयै खर्च गर्न नसन्ने, असर मासान्तमा जथाभावी रुपमा ५५ प्रतिशत बजेट बालुवामा पानी हाले जसरी सियाउने, बिल भरपाई भिलाई कामै नभई भुक्तानी दिने परिपाटी अकै मौलाएर गएको हो।

महालेखा नियन्त्रण कार्यालयले असर २५ डिज भुक्तानी गरिसन सूचना जारी गरेको हुँदा कामै नभई फज्जि बिल भरपाई बनाई अर्बौं रकम खुलाआम भ्रष्टाचार भएको जातातै देखन सकिन्छ। साथै, देशले धान्न नसकिन्ने भन्ने उत्पादनमा आउनु सुखद भएको उल्लेख गरे।

